

Sak 6b - Etablering av grenseoverskridende jernbaneforum

ARKO regionen har en strategisk beliggenhet i grenselandet mellom Norge og Sverige og inngår i viktige transportkorridorer for både person og godstransport. Jernbanestrekningene Kongsvingerbanen, Solørbanen og den svenske Gränsbanan (Värmlandsbanan) utgjør samlet en sammenhengende grensekorridor med betydelig potensial for regional utvikling, verdiskaping, klimagassreduksjon og styrket samfunnssikkerhet.

Til tross for dette potensialet preges utviklingen i dag av manglende samordning mellom norske og svenske planprosesser, ulike nasjonale prioriteringer av investeringer, drift og vedlikehold samt få arenaer for felles strategisk dialog og samordnet påvirkning.

På denne bakgrunn vurderes det som hensiktsmessig å etablere et grenseoverskridende jernbaneforum for ARKO regionen.

Formålet med forumet er å styrke strategisk samarbeid og samordning knyttet til jernbaneutvikling i ARKO-regionen, med særlig vekt på:

- Kongsvingerbanen/Värmlandsbanan som hovedforbindelse mellom Oslo regionen og Stockholm
- Solørbanen som sentral gods og beredskapsbane
- Gränsbanan/Värmlandsbanan som kobling til det svenske og europeiske jernbanenettet

Forumet skal være et rådgivende og koordinerende organ, og ikke et beslutningsorgan, og skal ikke erstatte formelle plan eller styringsprosesser.

Jernbaneinfrastrukturen i ARKO-regionen har betydning utover transport alene, og er et viktig virkemiddel i utviklingen av:

- integrerte bo- og arbeidsmarkeder
- attraktive tettsteder gjennom stasjons- og knutepunktutvikling
- næringsarealer og logistikkfunksjoner med god tilgjengelighet til bane

Et grenseoverskridende jernbaneforum kan bidra til å knytte transportutvikling tettere til regional og lokal samfunns- og arealplanlegging.

Forumets arbeid kan f.eks konsentreres om:

- helhetlig korridorperspektiv for Kongsvingerbanen–Solørbanen–Gränsbanan
- kapasitetsutfordringer, regularitet og infrastrukturstandard
- elektrifisering, kryssingsspor og tiltak for styrket godstransport
- samordning av person- og godstogtilbud over grensen
- koordinert påvirkning inn mot nasjonale planprosesser

Godstransport på bane bør være et eget strategisk fokusområde.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa har aktualisert behovet for robust og grensekryssende transportinfrastruktur. Jernbanen i ARKO-regionen har viktige beredskapsfunksjoner, blant annet:

- Solørbanens rolle som alternativ og avlastningsrute

- betydning for forsyningssikkerhet i krisesituasjoner
- relevans for militær mobilitet innenfor sivile rammer

Forumet kan bidra til felles situasjonsforståelse og bedre langsiktig koordinering.

Forumets mandat bør være strategisk og tematisk avgrenset. Det skal:

- arbeide med kunnskapsdeling og samordnet påvirkning
- ha et langsiktig, korridorbasert perspektiv
- ikke ha operativ eller beslutningsmyndighet

Dette bidrar til tydelig merverdi og reduserer risiko for overlapp med eksisterende arenaer.

ScanMed-korridoren gir ARKO-regionen et europeisk strategisk bakteppe for utviklingen av Kongsvingerbanen, Solørbanen og Gränsbanan.

Vedtak, styre 04.05.26:

1. Styret slutter seg til initiativet om å etablere et grenseoverskridende jernbaneforum.
2. Styret anbefaler at saken fremmes for årsmøtet med forslag om at det gis tilslutning til etableringen av forumet, samt at styret gis fullmakt til å utarbeide forslag til mandat, organisering og vedtekter. Forslaget legges fram for representantskapet innen utgangen av 2026.

Forslag til vedtak:

1. Årsmøtet støtter etableringen av et grenseoverskridende jernbaneforum.
2. Styret gis i oppgave å utarbeide forslag til mandat, organisering og vedtekter for forumet. Forslaget legges fram for representantskapet innen utgangen av 2026.